

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.1.37](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.1.37)

УДК 338

*О. В. Гамова,
к. е. н., доцент кафедри облік, аналіз, оподаткування та аудит,
Запорізька державна інженерна академія
І. А. Козачок,
ст. викладач кафедри облік, аналіз, оподаткування та аудит,
Запорізька державна інженерна академія
Е. С. Данько,
Магістр ОА-16, Запорізька державна інженерна академія*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*O. Gamova
Cand. Sci. (Econ.), associate professor of Accounting and Auditing Department of
Zaporizhzhia State Engineering Academy
I. Kozachok
Senior Lecturer of Accounting and Auditing Department of
Zaporizhzhia State Engineering Academy
E. Danko
master AA-16 of Zaporizhzhia State Engineering Academy*

WAYS OF IMPROVEMENT OF ACCOUNTING AND AUDITING OF INTANGIBLE ASSETS AT THE ENTERPRISE

В сучасних умовах розвитку ринкових відносин більшість підприємств у своїй діяльності використовує різні нематеріальні активи. Дотримання вимог чинного в Україні законодавства вимагає від вітчизняних підприємств здійснення обліку всіх господарських операцій з нематеріальними активами. В даній статті визначено сутність поняття «нематеріальні активи» відповідно до нормативно-правових актів, які чинні в Україні. Облік нематеріальних активів починається з документування операцій з ними, тобто належного оформлення первинних документів з придбання, створення, руху, продажу, ліквідації нематеріальних активів. Втім більшість з них має недоліки, які суттєво впливають на обліковий процес. Саме тому було розроблено документ з обліку нематеріальних активів створених власними силами, які має всі необхідні реквізити. Для вдосконалення аудиту нематеріальних активів на підприємстві на основі Міжнародних стандартів аудиту було розроблено загальний план та програму аудиту нематеріальних активів, в якій деталізовано аудиторські процедури перевірки і робочі документи аудитора. Крім того, було вдосконалено етапи проведення аудиторської перевірки нематеріальних активів. Вдосконалення аудиту нематеріальних активів на підприємстві має включати доопрацювання робочих документів аудитора. Тож на наступному етапі розроблення шляхів вдосконалення аудиту нематеріальних активів було розроблено робочі документи аудитора, що систематизують результати аудиторських процедур, а саме Робочий

документ перевірки фінансової звітності щодо відображення нематеріальних активів підприємства. Розроблені заходи вдосконалення фінансового обліку нематеріальних активів на підприємстві дозволять керівництву приймати більш обґрунтовані управлінські рішення, обліковий процес стане більш раціональним. Також розроблені заходи вдосконалення аудиту підвищать якість перевірки нематеріальних активів. Всі розроблені заходи вдосконалення обліку та аудиту нематеріальних активів можуть бути використані на підприємствах, що функціонують у різних галузях економіки.

In present-day conditions of market relations development most enterprises in their activity use different non-material assets. The compliance with the requirements of current legislation in Ukraine demands implementation of accounting of all business transactions with non-material assets from domestic enterprises. In this article the essence of concept "non-material assets" according to normative legal acts, which are current in Ukraine, is examined. Non-material asset accounting begins with documenting transactions with them that is with proper execution of source documents on acquisition, creation, movement, sale, liquidation on non-material assets. However most of them have disadvantages that essentially influence accounting process. That's why the authors elaborated the document on non-material asset accounting created by their own forces which has all necessary requisites. For improvement non-material assets audit in the enterprise on the basis of International Standards of Auditing the authors elaborated general plan and programme of non-material assets audit, in which auditing procedures and auditor's working documents were detailed. Besides, the stages of carrying out of auditing checking of non-material assets were improved. The improvement of non-material assets audit in the enterprise has to include correcting auditor's working documents. So, at the next stage of elaborating of ways of improvement of non-material assets audit the authors worked out auditor's working documents which systematize the results of auditing procedures, in particular the working document of checking of financial statements concerning reflection of non-material assets of enterprise. Developed measures of improvement of financial accounting of non-material assets in the enterprise will enable management to pass more reasonable managerial decisions; accounting process will become more rational. Developed measures of improvement of audit will also increase the quality of non-material assets checking. All developed measures of improvement of accounting and audit of non-material assets audit will be able to be used in the enterprises of different sectors of economy.

Ключові слова: нематеріальні активи; облік; аудит; оподаткування; амортизація; рахунок; програма.

Keywords: intangible assets; accounting; audit; taxation; depreciation; account; program.

Постановка проблеми. Дослідження теоретичних питань і діючої практики податкового, фінансового обліку та аудиту нематеріальних активів має високу актуальність, адже використання передових технологій на підприємстві постійно зростає. Втім недостатньо дослідженими залишаються питання визначення поняття «нематеріальних активів»; існує розбіжність категоріально-понятійного апарату; потребує уточнення нормативно-правове регулювання обліку та аудиту нематеріальних активів; відсутня науково обґрунтована класифікація нематеріальних активів, яка б забезпечила всі вимоги їх обліку. Окреслені проблеми підтверджують необхідність дослідження та пошуку шляхів вдосконалення обліку та аудиту нематеріальних активів на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вдосконалення обліку та аудиту нематеріальних активів на підприємстві привертає увагу багатьох вчених. Серед вчених, що досліджували питання обліку та аудиту нематеріальних активів, слід виділити наступних: Ф.Ф. Бутинець, Н.В. Гуріна, Н.Г. Виговська, Н.М. Ткаченко та інші.

Мета статті. Метою статті є дослідження особливостей податкового, фінансового обліку та аудиту нематеріальних активів на підприємстві, з метою їх вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні умови розвитку ринку, висока конкуренція та технологічний прогрес вимагають від всіх підприємств необхідності використання нематеріальних активів.

Функціонування підприємства стає практично неможливим без їх наявності на підприємстві.

Використання нематеріальних активів на підприємстві, а також методологія їх обліку в Україні здійснюється відповідно до П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [13], питання податкового обліку нематеріальних активів регламентується Податковим кодексом України [12]. В зарубіжній практиці облік нематеріальних активів ведеться відповідно до Міжнародного стандарту фінансової звітності 38 «Нематеріальні активи» [6]. Згідно з вказаних нормативно-правових активів нематеріальні активи трактують наступним чином (рис. 1).

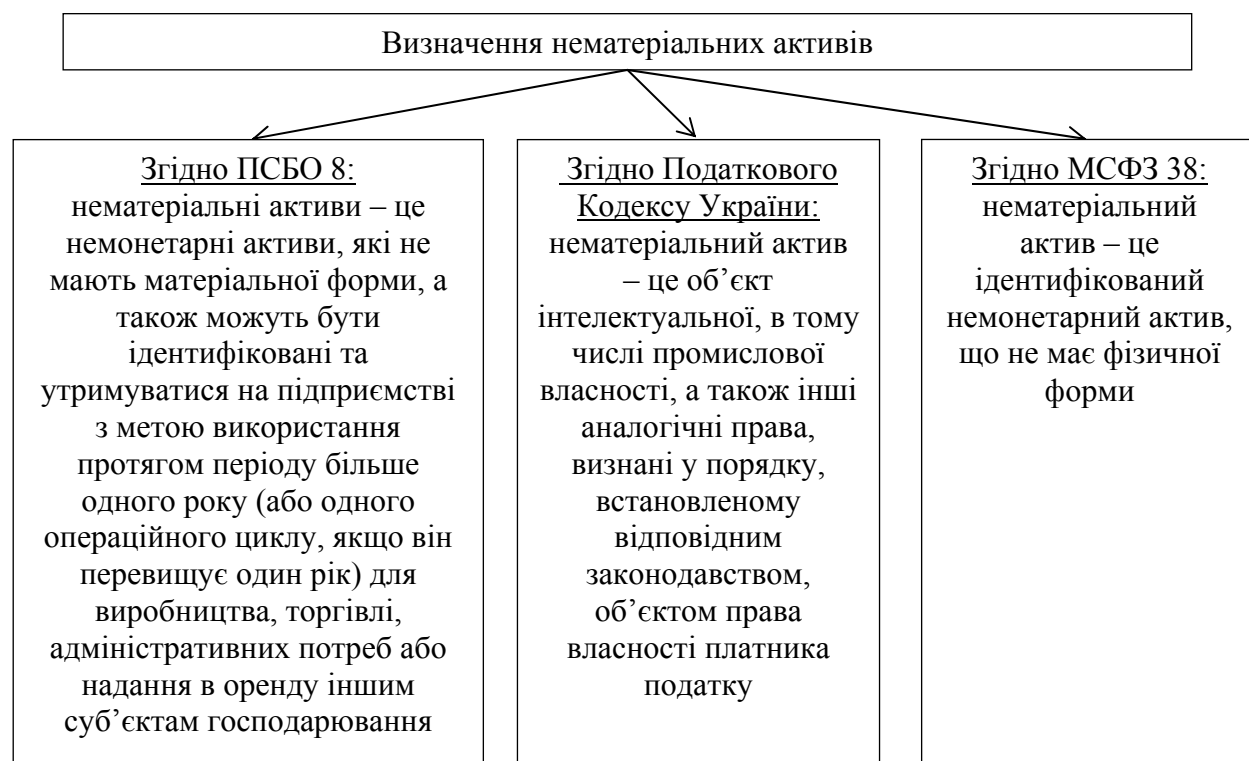

Рисунок 1. Визначення нематеріальних активів в Україні та за кордоном
[згруповано за джерелами 6, 12, 13]

В наукових літературних джерелах, з позиції економіки підприємства, бухгалтерського обліку, фінансів, менеджменту, маркетингу тощо, поняття «нематеріальні активи» трактується по-різному. Щоб розкрити критерії віднесення об'єктів бухгалтерського обліку до нематеріальних активів, встановити їх сутність, необхідно здійснити та сформулювати понятійний апарат на основі аналізу наукових літературних джерел (табл. 1).

Розкриття дефініції «нематеріальні активи» у наукових літературних джерелах представлено в таблиці 1.

Таблиця 1.
Аналіз дефініції «нематеріальні активи» у наукових літературних джерелах [9]

№	Джерело	Визначення
1	2	3
1.	Баншкинскас В.Ю. Николаева С.А. Скепенкер М.Ю.	Нематеріальні активи – це активи підприємства, які мають вартість і приносять підприємству дохід (або створюють умови для одержання доходу), використовуються протягом тривалого періоду, але не мають фізичного змісту
2.	Белобжецкий И.А.	Нематеріальні активи – це довгострокові вкладення засобів які приносять дохід, але не маючи при цьому матеріально – речової форми
3.	Бирюкова И.К. Кодрянский А.В.	Нематеріальні активи – це довгострокові вкладення підприємства у вартісній оцінці, але не є речовою цінністю
4.	Бойко В.В.	Нематеріальні активи – це вартість об'єктів промислової та інтелектуальної власності, а також інші аналогічні права, визнані в порядку, встановленому відповідним законом, об'єктів прав власності підприємства
5.	Букур В.	Нематеріальні активи – це ідентифіковані, негрошові активи, які не мають матеріальної форми (форми предметів, речей), контролюються підприємством, використовуються більше одного року у виробничих, торгівельних та інших цілях, або призначенні для здачі в користування (оренду) юридичним і фізичним особам

1	2	3
6.	Бутинець Ф.Ф.	Нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований, утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам
7.	Видавництво бібліотеки «Фактор»	Нематеріальні активи – це довгострокові капітальні вкладення і придбання об'єктів промислової та інтелектуальної власності, а також інших аналогічних прав, які визначаються об'єктом права власності конкретного підприємства, організації
8.	Гаврилюк Л.І.	Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має матеріальної форми може бути ідентифікований (відокремлений від підприємства) та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам
9.	Грабова Н.В. Добровский В.К.	До матеріальних активів відносяться немонетарні активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані (відокремлені від підприємства) і утримуються підприємством з метою використання протягом періоду більшого одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, адміністративних потреб або здається в оренду іншим особам
10.	Завгородний В.Н.	Нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований (відокремлений від підприємства) і утримується підприємством з метою використання більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях або для надання в оренду іншим особам
11.	Покропивний С.Ф.	Нематеріальні активи – це категорія, яка виникає внаслідок володіння правом на об'єкти інтелектуальної власності або на обмежені ресурси та їхнього використання в господарській діяльності з отриманням доходу
12.	Сопко В.В.	Під нематеріальними активами розуміють умовну вартість об'єктів промислової та інтелектуальної власності, а також інших аналогічних майнових прав, які визначаються об'єктом права власності конкретного підприємства (господарства)
13.	Ткаченко Н.М.	Нематеріальні активи – це немонетарні активи, які не мають матеріальної форми та контролюються підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, для адміністративних потреб чи надання в оренду іншим юридичним чи фізичним особам
14.	Чебанова Н.В. Василенко Ю.А.	Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, адміністративних цілей чи надання в оренду іншим особам

Більшість науковців трактують дефініцію «нематеріальний актив» як активи, що не мають матеріальної форми, але при використанні на підприємстві приносять йому дохід.

Для розширення уявлення про сутність «нематеріальних активів» доцільне розглянути їх класифікацію.

А.В. Остапенко запропонувала класифікувати нематеріальні активи за ознаками, які дозволять виділити їх найбільш значимі складові, як об'єкта бізнесу: за джерелом виникнення, за ступенем ідентифікації, за можливостями самостійної оцінки, за можливостями встановлення терміну служби, за можливостями виступати в майбутньому джерелом прибутків [10, с. 60].

А.В. Череп та А.П. Пухальською розроблено класифікацію нематеріальних активів за джерелами надходження на підприємство: власно створені об'єкти інтелектуальної власності; подаровані, отримані у безоплатне користування; придбані нематеріальні активи; внесені засновниками в уставний фонд підприємства [17, с. 472].

Ю.В. Чуб пропонує класифікувати нематеріальні активи за такими ознаками: джерелом створення, середовищем акумулювання, характером існування, рівнем значення, характером впливу на результати діяльності підприємства [18, с. 285].

О.В. Мельник виділив юридичний, економічний, інвестиційний, інноваційний, знаннєвий (когнітивний)

підходи до ідентифікації та оцінки НА та запропонував класифікувати НА за ступенем відчуження, за ступенем правового захисту, за природою носія, за ступенем участі у виробничому процесі, за впливом на вартість підприємства, за ступенем вкладу індивідуальної праці працівника підприємства, за природою походження, за походженням, за функціональним призначенням [5, с. 239].

Аналізуючи інформацію, яка представлена в джерелах [1, 5, 9 - 11, 14 - 18] представимо класифікацію нематеріальних активів за різними ознаками.

Класифікація нематеріальних активів:

1. За джерелом виникнення: - створені на підприємстві; - придбані ззовні; - внесені в статутний фонд.
2. За можливостями самостійної оцінки: - самостійний об'єкт із визначеним набором параметрів; - один з елементів об'єкта бізнесу зі своїми параметрами.
3. За ступенем ідентифікації: - ідентифіковані; - неідентифіковані.
4. За ступенем відчуження: - повністю відчужувані; - частково відчужувані.
5. За тривалістю використання: - поточні; - довгострокові
6. За функціональним призначенням: - маркетингового типу; - техніко-технологічного типу; - когнітивного типу.
7. За ступенем використання: - функціонуючі; - не функціонуючі.
8. По відображенню в балансі: - відображені в балансі; - не відображені в балансі.
9. За сферою застосування: - для внутрішнього застосування; - для тимчасового надання іншим; - для продажу.
10. За ступенем участі у виробництві: - прямо пов'язані з обсягом виробництва; - прямо не пов'язані з обсягом виробництва.
11. За характером діяльності, що призвела до появи нематеріального активу: - науковий результат; - винахідницька робота; - проектно-конструкторська робота.
12. За тривалістю використання: - поточні; - довгострокові.
13. За об'єктами права: - винахід; - товарний знак та ін.
14. За предметним змістом: - технологічні; - управлінські та професійні; - маркетингові.
15. За обсягом витрат: - вимагають великих вкладень; - вимагають мінімальних витрат; - практично не потребують додаткових витрат.
16. По середовищу формування вартості: - внутрішні (винаходи та ін.); - зовнішні (товарний знак та ін.).
17. За ступенем правового захисту: - захищені відповідними документами (правами, ліцензіями, патентами); - незахищені відповідними документами.
18. За впливом на вартість підприємства: - нематеріальні активи, що прямо впливають; - нематеріальні активи, що впливають опосередковано.
19. За природою походження: - створені на основі нових унікальних знань; - що виникають внаслідок володіння рідкісними ресурсами.

Бухгалтерській облік нематеріальних активів ведеться щодо кожного активу за групами – сукупністю однотипних за призначенням та умовами використання прав на об'єкти.

Первинний облік надходження, створення, руху, продажу та ліквідації нематеріальних активів починається з раціонального документування таких господарських операцій. Підприємства України застосовують типові форми первинних документів, проте вони не мають специфічних даних, необхідних для більш повного обліку нематеріальних активів. Саме тому пропонуємо на підприємстві використовувати наступний розроблений документ з прийому нематеріальних активів, які створено власними силами (табл. 2). Використання розробленого документу дозволить керівництву мати більше облікової інформації щодо нематеріального активу та приймати вірні управлінські рішення.

Таблиця 2.

Документ з обліку нематеріальних активів створених власними силами

Вид нематеріального активу	Дата початку робіт	Витрати оплати праці на розробку	Витрати на соціальні заходи	Витрати матеріалів на розробку	Інші витрати	Дата закінчення робіт	Всього витрат
Сума, грн.							
Синтетичний рахунок (кт)		66	65	20			X
Первинний документ (назва, дата, №)							X
Підпис відповідальних осіб							
Здав (підпис та ПІБ відповідальної особи) _____							
Прийняв (підпис та ПІБ відповідальної особи) _____							

Для вдосконалення аудиту нематеріальних активів на підприємстві на основі Міжнародних стандартів аудиту було розроблено загальний план та програму аудиту нематеріальних активів, в якій деталізовано аудиторські процедури перевірки і робочі документи аудитора.

Програму проведення аудиторської перевірки нематеріальних активів та операцій з ними було розроблено на основі рекомендацій Т. П. Назаренко та М. В. Симури. Крім того було уточнено етапи й послідовність її проведення (табл. 3).

Таким чином, використання запропонованої програми аудиту нематеріальних активів на підприємстві дозволить здійснювати аудит більш ретельно та дозволить підвищити ефективність використання нематеріальних активів на підприємстві.

Також на підприємстві необхідно вдосконалити етапи аудиторської перевірки. Н.М. Левченко та Н.С. Понікарова пропонують таку послідовність аудиту нематеріальних активів, яка є дуже актуальною для вітчизняних підприємств (рис. 2).

Отже, на вітчизняних підприємствах доцільно проводити аудит нематеріальних активів, враховуючи послідовність таких етапів: перевірка положень облікової політики в частині нематеріальних активів; перевірка наявності нематеріальних активів; перевірка відповідності показників фінансової звітності показникам синтетичного і аналітичного обліку нематеріальних активів; аудит операцій по надходженню нематеріальних активів; аудит амортизації нематеріальних активів; аудит операцій із вибуття нематеріальних активів; аудит операцій, пов'язаних із наданням права на використання нематеріальних активів.

Таблиця 3.
Вдосконалена програма аудиту нематеріальних активів на підприємстві

№ з/п	Етап перевірки	Процедури перевірки	Критерії якості	Методи перевірки	Код робочого документу	Період проведення	Викона-вель
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Аудит облікової політики	Перевірка: – висвітлення критеріїв визнання та оцінки нематеріальних активів у обліковій політиці підприємства; – визначення термінів корисного використання нематеріальних активів в обліковій політиці та відповідності їх чинному законодавству; – висвітлення способів нарахування амортизаційних відрахувань за окремими групами нематеріальних активів; – висвітлення організації аналітичного обліку нематеріальних активів					

2	Аудит операцій по надходженню та вибуття нематеріальних активів	Перевірка: <ul style="list-style-type: none"> – джерел надходження нематеріальних активів; – правильності оформлення придбаних нематеріальних активів; – правильності визначення сум ПДВ при придбанні нематеріальних активів; – правильності використання форм первинних документів; – обліку й оподаткування операцій із продажу виключних прав на об'єкти нематеріальних активів положенням нормативних актів; – обліку операцій по передачі невиняткових прав на нематеріальний актив положенням нормативних актів; – бухгалтерського обліку й оподаткування операцій по безоплатній передачі нематеріальних активів положенням нормативних актів; – бухгалтерського обліку й оподаткування операцій по передачі нематеріальних активів як внесок до статутного капіталу положенням нормативних актів; – бухгалтерського обліку операцій по списанню нематеріальних активів положенням нормативних актів 					
3	Аудит амортизації НА	Перевірка: <ul style="list-style-type: none"> – правильності нарахування і відображення в обліку амортизації нематеріальних активів; – відповідності методів амортизації нематеріальних активів, які використовують 					
1	2	3	4	5	6	7	8
4	Аудит операцій, пов'язаних із наданням права на використання НА	Перевірка: <ul style="list-style-type: none"> – наявності та правильності оформлення договорів на використання нематеріальних активів; – відповідності бухгалтерського обліку прав на використання нематеріальних активів положенням нормативних актів 					
5	Інвентаризація НА	Перевірка: <ul style="list-style-type: none"> – періодичності проведення інвентаризацій нематеріальних активів та їх відповідності законодавчим актам; – правильності оформлення результатів інвентаризацій 					

6	Перевірка відповідності показників фінансової звітності показникам синтетичного і аналітичного обліку НА	Перевірка: – організації синтетичного й аналітичного обліку нематеріальних активів у бухгалтерії підприємства та за матеріально відповідальними особам у місцях експлуатації; – відображення у звітності нематеріальних активів за їх видами та відповідність даним синтетичного й аналітичного обліку; – відображення у звітності сум амортизаційних відрахувань нематеріальних активів та їх відповідність даним синтетичного й аналітичного обліку					
Якісні аспекти аудиторської перевірки: А - існування та наявність; Б - повнота; В - права і обов'язки; Г - оцінка та вимірювання; Д - подання та розкриття інформації							

[розроблено авторами на основі 7, с. 959-960]

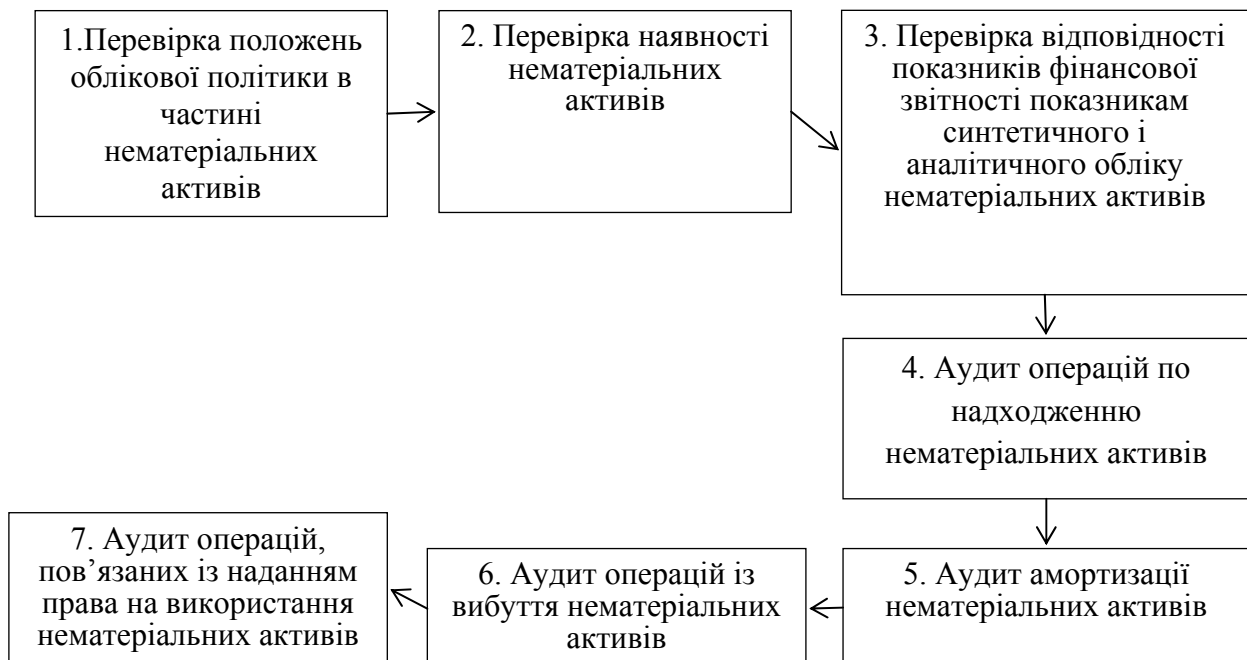

Рисунок 2. Вдосконалення етапів аудиту нематеріальних активів на підприємстві [4, с. 119]

Наступним напрямком вдосконалення аудиту нематеріальних активів на підприємстві є доопрацювання робочих документів аудитора. Для вирішення поставлених завдань аудиту нематеріальних активів пропонуємо робочі документи аудитора, які, на думку авторів, стануть обґрунтованими доказами якісного проведення аудиту нематеріальних активів на підприємстві (табл.4 - 7).

**Таблиця 4.
Робочий документ аудитора. Звірка залишків нематеріальних активів станом на**

Рахунок у Головній книзі	Залишок за даними підприємства		Залишок за даними аудитора		Відхилення	Примітки
	Головна книга	Журнал (регістр)	Головна книга	Журнал (регістр)		

Таблиця 5.

Робочий документ аудитора. Результати інвентаризації нематеріальних активів

№	Матеріально відповідальна особа	Залишок за даними підприємства		Залишок за даними аудитора		Відхилення, грн.		Відображення в обліку			При мітк
		За даними обліку	За даними інвентаризації	За даними обліку	За даними інвентаризації	Нестача	Надлишок	Дт	Кт	Сума	

Таблиця 6.

Робочий документ аудитора. Вибірка своєчасності оприбуткування (списання) нематеріальних активів

№	Дата первинного документа			За даними підприємства			За даними аудитора			Відхилення	Примітки
	№ дата	Назва	Сума, грн.	№ рядка	Регістр обліку	Сума, грн.	№ рядка	Регістр обліку	Сума, грн.		

Таблиця 7.

Робочий документ аудитора. Перелік виявлених помилок і порушень при аудиті нематеріальних активів

№	Первинний документ, обліковий регістр				Характер порушення
	Найменування	№	Дата, період	Сума, грн.	

Також було розроблено робочий документ аудитора, що систематизує результати аудиторських процедур з нематеріальними активами. Так перевірку фінансової звітності щодо відображення нематеріальних активів підприємства доцільно здійснювати відповідно до наступного робочого документу (табл. 8).

Таблиця 8.

Перевірка фінансової звітності щодо відображення нематеріальних активів підприємства

Дата	Наявність на початок року	Надходження за рік	Вибуття за рік	На кінець року	Дані фінансової звітності	Дані аудиту	Відх.
					Первісна вартість (ф. 1 рядок 1001)		
2015 рік							
2016 рік							
2017 рік							
					Накопичений знос (ф. 1 рядок 1002)		
2015 рік							
2016 рік							
2017 рік							
					Залишкова вартість (ф. 1 рядок 1000)		
2015 рік							
2016 рік							
2017 рік							

Використання запропонованого документу дозволить аудитору відслідковувати рух (надходження, вибуття) нематеріальних активів на підприємстві.

Висновки. Таким чином, впровадження на підприємстві рекомендованих заходів з вдосконалення обліку та аудиту нематеріальних активів на підприємстві дозволять отримувати керівництву ще більше інформації щодо якості ведення обліку нематеріальних активів та його відповідності вимогам чинного законодавства. Крім того, можна стверджувати, що реалізація перелічених напрямів вдосконалення обліку нематеріальних активів на підприємстві призведе до значного підвищення результативності його фінансово-економічної діяльності.

Література.

1. Бігдан І. А. Облік і аудит нематеріальних активів : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 / Бігдан Інна Анатоліївна. – Х. : ХДУХТ, 2003. – 287 с.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (в редакції від 30.09.2015р.). – [Електронний ресурс] : Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
4. Левченко Н.М. Удосконалення методики аудиту нематеріальних активів з метою систематизації результатів аудиторських процедур / Н.М. Левченко, Н.С. Понікарова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 2. – Т.1. – С. 118-121.
5. Мельник О. В. Формування нематеріальних активів та їх вплив на ринкову вартість промислових підприємств / О. В. Мельник // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 3. – С. 236-250.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» (IAS 38 «Intangible Assets»). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
7. Назаренко Т. П. Організація та методика аудиту нематеріальних активів / Т. П. Назаренко, М. В. Симура // Економіка і суспільство. – 2016. – № 7. – С. 957–962.
8. Николук М.З. Нематеріальні активи як об'єкт бухгалтерського обліку: нові підходи до класифікації та визнання / М. З. Николук // Міжнародний збірник наукових праць – 2008 – Випуск 2 (11) – С. 270-277.
9. Николук М.З. Трагування поняття «нематеріальні активи» в літературних джерелах. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/67076/62477.pdf>
10. Остапенко А. В. Нематеріальні активи в інноваційному розвитку підприємства / А. В. Остапенко // Економічний вісник НГУ. - 2007. - № 4. - С. 57-62.
11. Побережець О. В. Ідентифікація та класифікація нематеріальних активів та проблеми їх визначення / О. В. Побережець, К. В. Іванова // Облік. Аналіз. Аудит. – 2012. - № 2(3). – С. 98-104.
12. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
13. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» із змінами та доповненнями від 25.11.2002 р. №288/4509 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
14. Проскуріна Н., Гороховець Ю. Методичні підходи до класифікації нематеріальних активів. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2016/240/pdf/115-127.pdf>
15. Ревва А. М. Роль нематеріальних активів у стратегії розвитку промислових підприємств / А. М. Ревва // Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку. – 2012. – С. 178-194.
16. Сунь Лінь. Облік, аудит і аналіз нематеріальних активів : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 / Сунь Лінь. – К. : КНЕУ, 2001. – 176 с.
17. Череп А.В. Аналіз забезпеченості та ефективності використання нематеріальних активів машинобудівними підприємствами Запорізького регіону / А. В. Череп, А. П. Пухальська // Міжнародний збірник наукових праць – 2011. – Випуск 2 (19) – С. 468-477.
18. Чуб Ю. В. Сутність та еволюція теорії нематеріальних активів на сучасному етапі розвитку економіки / Ю. В. Чуб // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. - Полтава : ПДАА, 2014. - Вип. 1 (8). - Т. 1. - С. 280-286.

References.

1. Bihdan, I. A. (2003), "Accounting and audit of intangible assets", Abstract of Ph.D. dissertation, 08.06.04, KhDUKhT, Kharkiv, Ukraine, P. 287.
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On the Audit of Financial Statements and Audit Activity", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
4. Levchenko, N.M. and Ponikarova, N.S. (2011), "Improvement of the methodology of audit of intangible assets in order to systematize the results of audit procedures", *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, issue 2, vol. 1, pp. 118-121.
5. Melnyk, O. V. (2013), "Formation of intangible assets and their influence on the market value of industrial enterprises", *Marketynh i menedzhment innovatsii*, vol. 3, pp. 236-250.
6. International Standard of Accounting 38 Intangible Assets (IAS 38, Intangible Assets), [Online], available

at: <http://www.minfin.gov.ua>

7. Nazarenko, T. P. and Symura, M. V. (2016), "Organization and Methodology for the Audit of Intangible Assets", *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 7, pp. 957–962.

8. Nykoliuk, M.Z. (2008), "Intangible assets as an object of accounting: new approaches to classification and recognition", *Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats*, vol. 2 (11), pp. 270-277.

9. Nykoliuk, M.Z. "Interpretation of the concept of "intangible assets" in literary sources", [Online], available at: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/67076/62477.pdf>

10. Ostapenko, A. V. (2007), " Intangible assets in the innovative development of the enterprise", *Ekonomichni visnyk NHU*, vol. 4, pp. 57-62.

11. Poberezhets, O. V. and Ivanova, K. V. (2012), "Identification and classification of intangible assets and problems of their definition", *Oblik. Analiz. Audyt*, vol. 2(3), pp. 98-104.

12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "Tax Code of Ukraine", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>

13. Regulation (Standard) of accounting 8 "Intangible assets" with the amendments and supplements, [Online], available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

14. Proskurina, N. and Horokhovets, Yu. "Methodological approaches to the classification of intangible assets", [Online], available at: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2016/240/pdf/115-127.pdf>

15. Revva, A. M. (2012), "The role of intangible assets in the strategy of development of industrial enterprises", *Stratehiia i mekhanizmy rehuliuвання promyslovoho rozvytku*, pp. 178-194.

16. Sun Lin (2001), "Accounting, audit and analysis of intangible assets", Abstract of Ph.D. dissertation, 08.06.04, KNEU, Kyiv, Ukraine, P.176.

17. Cherep, A.V. (2011), "Analysis of the availability and efficiency of the use of intangible assets by machine-building enterprises in the Zaporizhzhya region", *Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats*, vol. 2 (19), pp. 468-477.

18. Chub, Yu. V. (2014), "Essence and evolution of the theory of intangible assets at the present stage of economic development", *Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii*, issue 1 (8), vol. 1, pp. 280-286.

Стаття надійшла до редакції 09.01.2019 р.